

Hérakleitovy zlomky, 2012, buničina, oheň a voda, 40 x 30 cm

Ohňová země

Nejoblíbenějším uměleckým médiem Svatopluka Klimeše je oheň. Oheň, který je většinou chápán jako živel nekontrolovatelný, živel ničící, využívá jako živel tvůrčí. Zájem o oheň, který často používá ve svých kresbách, instalacích, fotografiích i malbách, není jistě náhodný, nýbrž vychází z kontextu evropského filozofického myšlení a také postmoderního umění. V ohni autor spatřuje, podobně jako filozof Hérakleitos z Efesu, prvek, který je aktivní a věčný a není pouze symbolem zániku, ale také vzniku. Oheň je pro Klimeše magickým nástrojem, jehož činnost lze však ovlivnit jen do určité míry.

Symbol země je jakýmsi protipólem k živlu ohně, ale zároveň je také prvkem, ze kterého oheň často vyvstává. Název výstavy **Ohňová země** odkazuje nejen k autorovu vztahu k severským zemím, ale zároveň poukazuje na neoddelitelnost obou principů a jejich vzájemný protiklad. Oheň je také často chápán jako symbol mužské síly, země naopak představuje ženský princip. Aktivita zde stojí proti pasivitě, horko proti chladu, zánik proti vzniku projevující se v neustálém koloběhu života a smrti.

Kromě živlů ohně a země, které jsou v díle Svatopluka Klimeše nezbytným prvkem utvářejícím neustálou dynamiku a nekonečný svár, nechybí v jeho díle práce s dalšími dvěma živly – vzduchem a vodou. Vzduch je nezbytnou substancí pro hoření ohně, je jeho potravou. Naopak voda je látkou, kterou lze oheň ovládnout či jej nasměrovat tam, kam umělec potřebuje. Tak je to tomu například v kresbách ohněm z cyklů **Hérakleitovy zlomky** (2012, buničina, oheň, voda) nebo **Schrány** (2012, buničina, oheň, voda), kde používá vodu k usměrnění procesu hoření. Ten se dá však korigovat jen do určité míry, kromě sváru jednotlivých živlů plocha nese rovněž stopy jejich zápasu s rukou a uměleckým záměrem autora. Výsledné dílo, formálně náležící do oblasti kresby, je vizuálně a instalačně pojímáno spíše jako objekt. Instalace těchto propálených a kouřem zbarvených listů z buničiny jakožto objektu zvyšuje napětí díla a míru tajemství a magie v nich obsažené.

Princip sváru a snaha o určité ovládnutí ohně se projevuje i v dalších autorových pracích. Oheň jako výtvarné médium začal poprvé využívat v propalovaných kresbách už v osmdesátých letech, na výstavě v Letohrádku Ostrov ale vystavuje kresby z posledních let. Jedná se převážně o plošné lineární kompozice s typickou barevností. Pozornost diváka upoutají skrz naskrz propálené díry, jakási oka či okna do jiných světů. Čas v těchto kresbách jakoby se zastavil, jakoby uvízl v některé z extázi časovosti mezi minulostí a budoucností, okamžikem a věčností. V dalších kresbách lineární kompozice doplňují stylizovaná figury. Tyto figury, formálně připomínající nástěnné jeskynní malby, odkazují k autorovu zájmu o kulturu přírodních národů, o jejich mýty a magii, kde oheň hrál velmi důležitou roli: představoval zdroj tepla a také byl nezbytný pro přípravu potravy.

Podobné principy a zájem přírodní o národy a jejich kulturu a rituály lze spatřovat také v Klimešových malbách. Kromě propalování plátna používá také malbu popelem. Původním skalním malbám se jeho obrazy přibližují tedy nejen formálně; ale i technicky; spálené kusy dřeva, uhlíky a popel

představovaly první umělecké nástroje. V obraze **In the Middle of the Drum**, (2006, plátno, popel) stylizované figury tančí rituální tanec kolem bubnu. V rozměrných monochromatických geometricky členěných kompozicích využívá Klimeš často techniku vrstvení a koláže. Propálené kusy papíru lepí na plátno – tak je tomu například v obrazech **The Earth has been burnt** (2012, plátno, popel, oheň, stopy papíru) nebo **Geotermální energie** (diptych, 2013, plátno, popel, oheň, sopečný popel). Téma smrti a zamýšlení se nad pomíjivostí života a konečností člověka se projevuje v cyklu menších obrazů **Vanitas** (2012, cyklus, plátno, popel, oheň).

Svatopluk Klimeš ohněm zasahuje do různých materiálů, vytváří kresby pomocí ohňových stop, propaluje papír či fotografie, pracuje s netradičními výtvarnými materiály – například s oplátky. Z oplátek vytváří plošné instalace, jedna z nich, **Hořící keř** (2014, oplátky, akryl, oheň), bude vytvořena přímo pro prostory Letohrádku Ostrov. Jiné objekty připomínají dílo z nalezených předmětů či jakýsi zvláštní muzeální exponát – **Kabinet** (1993–1999, dřevěné boxy, oplátky, oheň). Vystavení děl z lázeňských oplátek v Ostrově nedaleko největšího lázeňského města dává divákovi možnost nazírat tento jeden z hlavních symbolů Karlových Varů zcela v jiných souvislostech, jako zajímavý výtvarný materiál, který je velmi křehký a hořlavý a zároveň také poměrně snadno podléhá zkáze.

Další z objektů, který se přímo váže k tématu prostoru, místa a času, je instalace **Vzpomínky** (1999–2000) vytvořená z dřevěných modelů na kreslení ze zrušené německé školy v Zubrnici nedaleko Ústí nad Labem, tedy v oblasti Sudet. Svatopluk Klimeš touto instalací znovu otevírá stále živé téma násilného odsunu německých obyvatel, které mimo jiné způsobilo narušení kontinuity kulturního, společenského i uměleckého vývoje přihraničních oblastí, nakonec i Ostrov byl součástí Sudet.

Z Klimešových fotografických projektů byl pro výstavu v Letohrádku Ostrov vybrán cyklus **Cesta z Helsinek do Suonenjoki** (2011, 50 fotografií). Cyklus mapuje autorovu cestu automobilem v nehostinných podmínkách Finska, kde teploty často klesají až na -30 °C. Autor zde zaznamenával pomocí mobilního telefonu výseky krajiny viděné skrz zamrzlé okno automobilu. Fotografie nejsou nikterak následně upravované, jen v nich byl vypálen přesný čas pořízení fotografií a charakteristická autorova signatura v podobě písmene K vypálená kruhovou raznicí.

Výtvarný přístup Svatopluka Klimeše často naznačuje jeho ideové zakotvení, které se pohybuje v mantinelech evropského kulturního myšlení, jehož základem je starověké Řecko a křesťanská Evropa. V některých pracích se přímo obrací k řeckému filozofovi Hérakleitovi, v jiných pracích využívá symboliku židovskou či křesťanskou. Využívání ohně jako výtvarného média se projevuje v široké škále výtvarných technik, přičemž využívá řadu vlastních technologických postupů a přistupuje k práci s ohněm velmi cíleně a koncepčně. Klimešovy výtvarné práce náležejí spíše do oblasti konceptuálního umění, nicméně výsledné kresby, malby, objekty, či instalace charakterizuje zároveň i estetická kvalita a vizuální působivost.

Otázky pro S. K.

Čím vším pro tebe fascinuje oheň a co pro Tebe znamená?

Už před studiem na AVU jsem vystavoval v Českých Budějovicích Obr(k)azy – koláže které vznikaly pomocí ohně. Po studiu na AVU jsem se k ohni, k mému oblíbenému médiu vrátil; vznikaly koláže a kresby s převažujícím námětem okna ... (záznam něčeho před oknem v okně a za oknem). Při zahajování autorských výstav jsem začal dělat performance s živým ohněm – to bylo a stále je pro mě důležité – nebyl jsem se svým ohněm sám, ale s lidmi ... Když dělám performanci, nesmí chybět oheň a jako doplněk často používám vodu – oheň se v ní odráží, vodou plápolající oheň udržuji v patřičných mezích, vodou mohu vymezit hořící cestu, voda je protiklad ohně ...

Věnuješ se různým uměleckým médiím, kresbě, malbě, fotografií, instalaci i videu. Kterému médiu dáváš přednost nebo je Tvůj zájem o všechny média vyrovnaný? Je S. K. spíše fotograf či malíř nebo Ti spíše vyhovuje označení konceptuální umělec?

Po ukončení studia jsem se nejmíc věnoval kresbě ohněm a tužkou a kolážím s opalovanými částmi papírů, které jsem vlepoval na papírový podklad. Posléze, když jsem řešil další nová témata, bylo nutné dělat na větší formáty – na plátně nebo na sololitu No a to už se mně ta využívaná media začala volně promíchávat. Je pro mě důležité téma, pro které je nutné zvolit určitou formu ...

Pedagogické činnosti na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně se věnuješ již o roku 1998 (od roku 2001 FUUD, později FUD). Do jaké míry ovlivnila / ovlivňuje Tvoje pedagogická činnost Tvou činnost uměleckou?
Pedagogická činnost mně vždy docela bavila – rád jsem s žáky či studenty hledal nové náměty

Svatopluk Klimeš

narozen 10. 3. 1944 v Praze
adresa Korunní 77, Praha 3, 130 00

studia 1959–1963 Střední uměleckoprůmyslová škola v Praze 1967–1973 Akademie výtvarných umění v Praze

profesní životopis
2013 nyní pedagog na FUD UJEP, Ústí nad Labem
2003 jmenován docentem
2001–2006 proděkan pro studium na FUUD UJEP, Ústí n.L. od r. 1998 pedagog na FUUD UJEP, Ústí nad Labem
1973–1998 volné umění a restaurování nástěnných maleb
samostatné výstavy
výběr od roku 2005
2014
Svatopluk Klimeš: Oheň do papíru nezabálíš; Topičův salon, Praha
2013
Na sametu; Galerie, Millennium, Praha

programy projekty atd. Zajímavé a překvapivé je, kolik rozdílných a přitom osobitých prací vzniká ...

Kromě často citovaného Hérakleita z Efesu, který filozof či filozofické myšlení je Ti blízké?

Raději zůstanu u toho starořeckého myslitele – zachovaly se jeho myšlenky jako zlomky – to znamená jeho myšlenky citované jinými pozdějšími filozofy (Plutarcha, Aristotelés, Diogenes ...) a Hérakleitovo učení je inspirativní dodnes např. – jednota protikladů : oheň-voda, žena-muž, život-smrt, den-noc, zima-teplo --- nebo jeho inspirativní učení o změně – známá věta – Nevstoupíš dvakrát do stejné řeky Vše plyne, nic netrvá ... --- a pro mě fascinující – pralátka, z níž vše vzchází – Věcně živý oheň

Existuje nějaká událost či dílo, na které je S. K. na sebe hrdý?
neodpovídám

Co by si S. K. přál v životě ještě dosáhnout či dokázat a kam se posune jeho tvorba?

Rád bych pokračoval na své cestě – malé vysvětlení – na cestách například krajinou se objevuje mnoho nového, vyplouvají nové nápady a myšlenky – mnozí z mých přátel si plánují výlety k nějakému zajímavému cíli a hledají jinou cestu zpět – okružní cesty – tak se také plánují výlety i v různých bedekrech. Já se ale rád se vracím stejnou cestou. Vidím tak například ten samý strom z druhé strany, ale přitom ten strom vidím už jinak – hlouběji, s novými významy ... Občas se jako by vracím k dřívějším tématům a technikám – říkám tomu Transfery – jsou pro mně důležité, v něčem podobné, v něčem nové ...

Svatopluk Klimeš: Oheň do papíru nezabálíš; Muzeum Boskovicka, Synagoga maior, Boskovice

Svatopluk Klimeš: Svěcení jara; Galerie Vltavín, 21. 5.–21. 6., Praha
2012
Jeden svět, týž pro všechny; Galerie Fr. Drtikola, 13.4. – 19.5.
Performance: Co zbylo z Herakleita, 12 .4. 2012, Příbram
2011
Krátká pauza a soby letí dál; Galerie Cuben, Falkenberg, Švédsko
Cesty z města; Galerie Dolmen, Praha
Jeden o voze druhý o koze třetí ...; Muzeum a Pojizerská galerie, Semily
2010
NaturDesign; Sametové a popelové příběhy, Galerie Art, Chrudim

2009
Svatopluk Klimeš:Evropany II / European Women II; Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň 13, Plzeň
Regeneration, son@father.org; Svatopluk Klimeš /ČR/ a Markus Hiesleitner /A/, Galerie Doubner, Praha
Oheň-papír-plátno; Kostel Sv.Marka, Soběslav
2008
Kresby světem a ohněm; Galerie města Plzně, Plzeň
Oheň-papír-plátno“; Kostel Sv.Marka, Soběslav

Capriola“; Studio Paměť, Praha, - performance
Oheň ve zdviži
Divocí sobi na Babí hoře; BKC – Galerie u dobrého pastýře, Brno – performance
Ve třech metrech

2007
Capriola; perforované a propal.foto, Kulturdrogerie, Vídeň, Rakousko
Výběr z hroznů; kouřové minikresby, kavárna Lucerna, Praha
Divocí sobi na Babí hoře; (nad polárním kruhem), Státní okresní archiv Semily

2006
Evropany; text katalogu Mgr. Zdena Kolečková, Muzeum umění a designu Benešov
Tři blesky Dia hromovládce – Svatopluk Klimeš – 80.a 90.léta; Trigon Gallery, Plzeň

2005
Europäerinnen etc.; kunstlerhaus Sootbörn, Hamburg, Německo
Tři projekty ?; Galerie Litera, Praha
Stopy cest; Galerie fotografie G4, Cheb
skupinové výstavy
výběr od roku 2005

2014
Figurama; Gask, Kutná Hora
2013
Art Safari 26; symposium a výstava; Bubec, Praha
Bubec vrací úder; Křížová chodba a Rytířský sál Staroměstské radnice, Praha
Z ateliérů členů a hostů UB; MA‘ MA Gallery, Ostrava
Pokrevní vztahy; Gask, Kutná hora
Selbermachen – weitermachen.; Motorenhalle, Dresden, Německo
Doma; 29 členů UB, Svatopluk Klimeš - kurátor výstavy, Galerie Františka Drtikola v Příbrami, Příbram
Uvnitř barev; Zámecká jízdárna, Litomyšl
Clam-Gallasův palác; výstava UB, Praha
Dvacet z UB; Galerie N, Jablonec nad Nisou
Performance Herakleitos a výstava; Kulturforum Mitteleuropa, Selb, Německo
Element Ffotografie a umění ve druhé polovině 20. Století; Moravská galerie, 2012–2013, Brno

2012
Vanitas vanitatum et omnia vanitas; Galerie Millenium, Praha
Technologia materialis et perceptualis; Galerie kritiků, palác Adria, Praha
Ostrý vítr; Česko-německé výtvarné symposium, KC Řehlovice
Ornament; Galerie Roxy / NoD, Praha,
Najlepsze prace biennale rysunku Pilzno 2010; Muzeum Architektury we Wroclawiu, Polsko
Salon umění; Dox, Praha,

2011
Velocypedia; galerie NTK, Praha
Figurama II- Arterlie; Fakulta architektury ČVUT, Praha
Krajina intimní, galerie Rampa, FUD UJEP, Ústí n. L.

Zamést pod koberec, Česko-německé výtvarné symposium, KC Řehlovice; Galerie Adlergasse und Runde Ecke, Drážďany,- Tschechisch-Deutschen Kulturtage, Německo
Pocta B. Reinkovi, Galerie výtvarného umění Havlíčkův Brod
Z kola ven, Česko-německý workshop s výstavou, Řehlovice
Wie war mit Kain und Abel, Kunsterhaus Sootborn, Hamburg, Německo

2009
Bruch-Zonen, Das Prinzip Osten, Riesa Efau Kultur Forum Dresden, Německo

Jak to bylo a Kainem a Ábelem, Galerie kritiků, Palác Adria, Praha
Věčná pomíjivost, UB a Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřících, kostel Panny Marie
Stopy ohně, GVU – Dům umění, Ostrava
Zlom – Bruch, Česko-německé výtvarné symposium, Řehlovice
Art safary 18 „sametové“, sochařské studio Bubec, Praha
mini ub 2009, galerie Vltavín, Praha

2008
Světla měst a noční chodci, Galerie moderního umění v Hradci Králové, HK
Sbírkry Galerie Benedikta Rejta, Muzeum moderního umění, Louny
Zrozeno do prostoru, socha a plastika členů UB, Muzeum v Bruntále – Hrad Sovinec

2007
Průzračný svět / Die Durchsichtige Welt, Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Roudnice n. L..
Průzračný svět / Die Durchsichtige Welt, Landshloss Pirna – Zuchendorf, Německo
Vědomí o člověku“, Masné krámy – Západočeská galerie v Plzni, Plzeň

2006
Doteky země, Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Roudnice n. L..
Grenzenlos ? / Bez hranic?/, workshop - Europaisches Industriemuseum fur Porzellan Selb – Plossberg, Německo
Baroko pro oko, symposium Řehlovice,
BLACK´06, pardubický výtvarný festival, Sýpka a dům č.p. 5, Pardubice
5. bienále kresby, Plzeň
Vorsicht Barok, symposium Riesa Efau Dresden, Německo

2005
6. ročník fotografického festivalu Funkeho Kolín – MĚSTO 13 autorů – 10 výstavních prostor v Kolíně
Parafráze, text katalogu PhDr. Eva Pertová, Severočeská galerie výtvarného umění , Litoměřice
Pocta UB V. Rabasovi, text v katalogu – J.Orlíková, Rabasova galerie Rakovník
IV. Nový zlínský salon / New Zlín Salon, Zlín
60 let hledání, symposium Řehlovice, - Ve dvoře, Litoměřice, - Riesa Efau Dresden, Německo
Česká fotografie 20.století, Městská knihovna Praha

zastoupen
Národní galerie Praha (grafická sbírka, odd. současné malby), Galerie hlavního města Prahy, Moravská galerie v Brně (oddělení fotografie), Východočeská galerie Pardubice, Galerie výtvarného umění Karlovy Vary, Oblastní galerie Liberec, Oblastní galerie Olomouc, Alšova jihočeská galerie Hluboká nad Vltavou, Galerie Benedikta Rejta v Lounech, Collection of State University of New York, College at Cotlland, Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem, Severočeská galerie v Litoměřících, Galerie moderního umění v Hradci králové, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Západočeská galerie v Plzni,Gask, Kutná Hora a soukromé sbírky

členství ve skupinách
1988 Zakládající člen a předseda skupiny Papiriál (papír-materiál, od toho se odvíjí program skupiny)
1994–1996 Člen skupiny NS (Nové sdružení pražských umělců)
1995–1997 Zakládající člen skupiny A.F.T.E.C. (asociace francouzsko-české spolupráce)
1995–1996 Zakládající člen skupiny Serpens (skupina tvořící program v synagoze na Palmovce)
1998 Člen skupiny UB - výtvarný odbor
2000 Zakládající člen sdružení Kulturní centrum Řehlovice (sdružení pro česko-německou spolupráci)
2007 Předseda skupiny UB (Umělecká beseda - výtvarný odbor)
2014 Ve výboru skupiny UB - výtvarný odbor